

Vragen Schoolpsycholoog:

Als allereerste bedankt voor uw tijd, het is heel fijn om wat inzicht te krijgen van een schoolpsycholoog. Mijn vragen zullen kort en bondig zijn met een waarom erachter. Probeer hem zo uitgebreid mogelijk in te vullen, hoe meer informatie hoe beter ik hem kan uitspitten en eventueel nog vragen op kan stellen.

Mijn vragen hebben betrekking op scholieren en hun vervolgstudiekeuze. Ik wil er graag achter komen waar ze tegen aanlopen en op basis daarvan een vertaalslag te maken om ze te helpen en te motiveren om zelf op onderzoek uit te gaan.

Wat houdt een vervolgstudiekeuze voor een scholier in volgens u?

Plat gezegd is het natuurlijk de keuze wat (en of) je gaat studeren na de middelbare school. Of bedoel je het proces van de vervolgstudiekeuze? Dat kan variëren van studiekeuzetests, bezoekjes aan opleidingsinstellingen, proef studeren, open dagen, nadenken over waar je talenten liggen en/of waar je jezelf over tien jaar zou willen zien.

Waar lopen scholieren volgens u tegen aan tijdens het zoeken van een vervolgstudiekeuze? Waarom denk u dat? (mogen zo veel antwoorden zijn als dat u zelf wil)

- Zelfvertrouwen: is deze studie niet te lastig voor mij? Kan ik niet beter een makkelijkere studie kiezen.
- Kosten en huisvesting: moet ik lenen, hoe hoog wordt mijn studieschuld, ga ik dit terugverdienen, moet ik verhuizen, ga ik in de buurt studeren of aan de andere kant van het land.
- Invloed van significante anderen, bijvoorbeeld ouders, vrienden, familie ('je moet natuurlijk net als je vader en opa rechten studeren') of 'als je dit studeert weet ik niet of je wel een baan hebt na je studie'.
- (verborgen) talenten en interesses versus 'hier haal ik op school het hoogste cijfer voor, dus dit moet ik maar gaan studeren'.
- maatschappelijke ontwikkelingen (politie lijkt me leuk, maar ze komen super vaak negatief in de media', of 'leerkracht lijkt me leuk, maar je hoort dat de werkdruk tov het loon totaal niet aantrekkelijk is.
- alles wordt duurder, wonen is bijna niet te doen en de toekomst is zo onzeker. Kan ik dan nog wel kiezen voor iets leuks in plaats van iets 'strategisch' ten aanzien van werkgelegenheid.
- geromantiseerde open dagen, waar alle studenten vrolijk vertellen over hun studie, de leukste onderdelen uitgelicht worden. Terwijl (saaie?) boeken die bestudeerd moeten worden dichtblijven. (on)realistische verwachtingen.
- advies van school, misschien raden zij bepaalde studies aan of af terwijl dit geen recht doet aan talenten en motivatie.

In hoeverre hebben ouders veel inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Zie eerder antwoord, met name ouders die zelf gestudeerd hebben lijken vaker actief mee te denken met hun kinderen. Soms is dit gunstig, soms is dit ongunstig (doe hetzelfde als je vader/moeder, want wij zijn ook goed terechtgekomen). Dit kan de blik vernauwen. Anderzijds weten ouders die gestudeerd hebben vaak beter hoe een studie en studententijd eruit ziet, waardoor hun advies ook heel bruikbaar kan zijn.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen van hun ouders tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Durf ik niet te zeggen, te weinig voorbeeldsituaties maar op basis van de voorbeelden die ik heb zou ik ja zeggen.

In hoeverre hebben de scholen waar ze op zitten inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Er zal vast inspraak zijn via bijvoorbeeld mentorgesprekken en de uitslagen bij de beroepskeuzetest. Maar ik ken geen situaties waarin een school/leerkracht actief een studie ontraden heeft.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen vanuit school tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Opnieuw, durf ik niet te zeggen, maar ik hoor zeer regelmatig dat studenten of bedrijven bij scholen langskomen, proef studeren aanmoedigen, pre-university, open dagen, studiemarkten etc. Wel kan ik me voorstellen dat het voor een mentor of leerkracht makkelijker is om te wijzen op sterke vakken (heel concreet, je hoogste cijfer is voor economie dus iets economisch?) en misschien wat minder op talenten omdat dit heel persoonlijk is. Vooral nu in tijden van Corona lijkt het me lastig zo intensief met scholieren in contact te staan om verder te kijken dan schoolvakken. Maar er zijn vast veel mentoren die hier aandacht besteden en bijv. talentopdrachten doet. Ook dan kun je je afvragen in hoeverre je van een mentor 1 op 1 begeleiding (die je bijv. bij een talentcoach of psycholoog /begeleider krijgt) kunt verwachten. Ik ben niet op de hoogte van scholen die bijv. echt een talentprogramma uitvoeren.

In hoeverre hebben vrienden inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Peer pressure is van alle tijden. Vrienden zullen vast kritische geluiden laten horen, of bijv. iemand proberen te overtuigen lekker samen te gaan studeren. Of dat een bepaalde studie misschien niet heel strategisch is. Maar tegelijkertijd is studeren ook het teken om de vleugels uit te slaan en nieuwe vrienden te maken op andere studies, verenigingen etc (met de oude al dan niet ook nog in het leven behouden). Je kunt het vergelijken met het moment van profielkeuze: iemand die dokter wil worden, gaat geen e&m profiel kiezen omdat zijn of haar beste vriend ook e&m gaat doen. Ik denk dus dat er wel invloed is, maar deze redelijk beperkt is.

Uit mijn onderzoek blijkt dat veel studenten die nu hun keuze al hebben gemaakt zeggen dat ze toch een andere kant op zouden zijn gegaan als ze hunzelf beter hadden leren kennen. **Hoe belangrijk is het om (rond de leeftijd 15,16) jezelf al te leren kennen op basis van wat je als vervolgstudiekeuze zou willen gaan doen?**

Heel belangrijk, ik werk altijd met talentkaarten en het talentinterview, met elke leeftijd! Dit is niet alleen super leuk, maar brengt je echt dichterbij tot je eigen interesses en krachten. De hersenen zijn volop in ontwikkeling en veel jongeren rond die leeftijd komen in een (korte) crisisperiode: wie ben ik, wat wil ik, wat wil ik niet (meer). Zoals gezegd heb ik niet het idee dat jongeren hun studie of profielkeuze heel erg laten beïnvloeden door vrienden. Maar wel door bepaalde kerngedachten van zichzelf. 'Ik ben slecht in...', 'dit zal ik niet kunnen', 'ik ben niet de slimste van de klas, dus ik kan maar beter niet...' oftewel een negatieve mindset. Werken met talentkaarten en een growth mindset, waar sta ik nu en waar zou ik willen staan, de toekomst visualiseren en ook losmaken van cijfers kan scholieren soms tot nieuwe inzichten brengen: 'ik ben goed in...' 'ik kan...' , 'waarom zou ik het niet kunnen' , kan scholieren soms tot hele andere inzichten brengen. In mijn werk inventariseer ik met deze leeftijden soms wat ze absoluut wel zouden kunnen en wat absoluut niet. Dan ga je het socratische dialoog aan en uitdagen of dat 'absoluut niet kunnen', inderdaad een correcte stellingname is. Wat is het bewijs voor en wat is het bewijs tegen deze stelling. Dit bevordert zelfvertrouwen en het dichterbij jezelf komen. Dit vergt bij veel jongeren echter wel een luisterend oor en een uitdagend gesprek met een groeigerichte gesprekspartner.

Ik geloof dat het echte kiezen uit intrinsieke motivatie moet komen en hierdoor wil ik graag doorgaan op het zelfontwikkelen/zelfontplooiën. Ik heb nog geen idee hoe het verbeeld gaat worden, maar op basis van mijn bevindingen via deze vragenlijst, mijn gesprekken met studenten en de testen die ik ga doen hoop ik tot iets tofs te komen. **Is er nog iets dat u te binnen schiet en mij graag zou willen meegeven?**

Voor nu even niet, succes!

Vragen Decaan/mentor VMBO:

Als allereerste bedankt voor uw tijd, het is heel fijn om wat inzicht te krijgen van een leraar en decaan. Mijn vragen zullen kort en bondig zijn met een waarom erachter. Probeer hem zo uitgebreid mogelijk in te vullen, hoe meer informatie hoe beter ik hem kan uitspitten en eventueel nog vragen op kan stellen.

Mijn vragen hebben betrekking op scholieren en hun vervolgstudiekeuze. Ik wil er graag achter komen waar ze tegen aanlopen en op basis daarvan een vertaalslag te maken om ze te helpen en te motiveren om zelf op onderzoek uit te gaan.

Wat houdt een vervolgstudiekeuze voor een scholier in volgens u?

Een vervolgstudie is een keuze voor een specifieke beroepsrichting waarin de leerling is geïnteresseerd. Dit kan uiteraard op elk niveau zijn, mijn voornaamste doelgroep richt zich op Mbo.

Waar lopen scholieren volgens u tegen aan tijdens het zoeken van een vervolgstudiekeuze? Waarom denk u dat? (mogen zo veel antwoorden zijn als dat u zelf wil)

- Weinig interesses, waardoor kiezen moeilijk wordt.

- Leeftijd: mijn leerlingen zijn vaak net 16 of 17 en vinden het kiezen gewoon lastig.

- Het grote aanbod aan opleidingen

- Locatie van de opleiding: de school staat in Hulst in een vrij geïsoleerd gebied waardoor er al snel lange afstanden moeten worden afgelegd. Dat kan soms van invloed zijn op de keuze.

- Weinig sturing vanuit coach / mentor

In hoeverre hebben ouders veel inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Ouders die zich er mee bezig houden, hebben meestal veel inspraak. Dit merk ik uit gesprekken met de leerlingen.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen van hun ouders tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze? *Dat wisselt heel sterk, veel ouders zijn er heel erg mee bezig waardoor leerlingen soms zelf wat lui worden in het onderzoeken van de mogelijkheden. Er is ook een groep ouders die het eigenlijk niet zo heel veel interesseert wat hun kind doet en hun kind ook niet stimuleert om te zoeken / kijken.*

In hoeverre hebben de scholen waar ze op zitten inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Een school volgt een LOB-programma in de hoop en verwachting dat leerlingen actief bezig gaan zijn met het vervolgkeuze(s). Inspraak hebben scholen heel weinig. Onze taak is veelal informeren en leerlingen stimuleren op zoek te gaan naar de juiste keuzes.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen vanuit school tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Nee, helaas wordt er te weinig tijd vrijgemaakt om leerlingen actief te begeleiden, daarnaast is het algemene beeld dat dit een taak is van de decaan/wardoor coaches/mentoren dit onderwerp laten liggen. Ook hebben veel coaches niet veel kennis van zaken, waardoor ze al gauw bij de decaan terecht komen.

Welke begeleiding bied u zelf op uw school? (LOB/SLB) Hoe pakt u deze begeleiding aan?

LOB door middel van pakket aan opdrachten uit de Zeeuwse LOB website (Intergrip). Jaarlijks wordt een aantal opdrachten klaargezet die leerlingen in samenspraak met hun coach/mentor moeten maken en bespreken.

We werken in principe met een LOB-programma (Intergrip) dat Zeeuws-breed wordt aangeboden op de Vmbo-scholen. Als school kun je dan zelf een keuze maak uit een breed aanbod aan opdrachten of zelf opdrachten toevoegen. Daarnaast wordt gestimuleerd dat alle coaches meerder LOB-gesprekken met hun leerlingen voeren en hebben we een pakket aan voorlichtende activiteiten.

In hoeverre hebben vrienden/medescholieren inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Het is een item dat niet heel veel wordt besproken onderling, dus ik denk niet dat medescholieren echt inspraak hebben, leerlingen kiezen toch vaak naar wat ze zelf leuk/interessant vinden in mijn beleving.

Merkt u dat studenten goed op zoek zijn of moet er echt veel gemotiveerd worden vanuit school? Ik kan me best voorstellen dat dit per scholier heel anders is, maar wellicht kunt u een gemiddeld gevoel erover geven. Het is voor mij belangrijk dat ik inzicht krijg via uw antwoorden zodat ik daarop een test kan gaan bedenken voor de studenten.

Leerlingen zijn er doorgaans weinig mee bezig, pas als de definitieve keuze gemaakt moet worden gaat een groot deel echt in de actie. Slechts een klein percentage denkt er in leerjaar 2/3/begin 4 al serieus over na.

Uit mijn onderzoek blijkt dat veel studenten die nu hun keuze al hebben gemaakt zeggen dat ze toch een andere kant op zouden zijn gegaan als ze hunzelf beter hadden leren kennen. **Hoe belangrijk is het om (rond de leeftijd 15,16) jezelf al te leren kennen op basis van wat je als vervolgstudiekeuze zou willen gaan doen?**

Op zich natuurlijk heel belangrijk, maar door ervaringen op te doen, merken leerlingen als ze ouder zijn dat ze wellicht toch meer of andere interesses hebben. Het LOB-programma op school stuurt er wel op dat ze al vroeg proberen na te denken en ook zoveel mogelijk ervaringen proberen op te doen, maar vanwege hun jonge leeftijd blijkt dat soms erg lastig. Feitelijk is een leerlingen van deze leeftijd eigenlijk nog niet echt in staat om al heel doordachte keuzes te maken, daarom wordt keuzes ook vaak aangepast.

Ik geloof dat het echte kiezen uit intrinsieke motivatie moet komen en hierdoor wil ik graag doorgaan op het zelfontwikkelen/zelfontplooiën. Ik heb nog geen idee hoe het verbeeld gaat worden, maar op basis van mijn bevindingen via deze vragen lijst, mijn gesprekken met studenten en de testen die ik ga doen hoop ik tot iets tofs te komen. **Is er nog iets dat u te binnen schiet en mij graag zou willen meegeven?**

Er zijn tientallen factoren die van invloed kunnen zijn op keuzes. Vooral leeftijd en niveau spelen een grote rol in het maken van de juiste keuze. Opvallend daarbij is dat vooral voor de lagere niveau's de keuze makkelijker lijkt, omdat het aanbod smaller is. Hoe hoger het niveau, hoe meer keuze er is. Er is al heel veel gezegd en geschreven over dit onderwerp, dat is mooi maar daaruit blijkt ook hoe l

Excuses voor het lange wachten op deze lijst.

Vragen Decaan:

Als allereerste bedankt voor uw tijd, het is heel fijn om wat inzicht te krijgen van een decaan. Mijn vragen zullen kort en bondig zijn met een waarom erachter. Probeer hem zo uitgebreid mogelijk in te vullen, hoe meer informatie hoe beter ik hem kan uitspitten en eventueel nog vragen op kan stellen.

Mijn vragen hebben betrekking op scholieren en hun vervolgstudiekeuze. Ik wil er graag achter komen waar ze tegen aanlopen en op basis daarvan een verbaalslag te maken om ze te helpen en te motiveren om zelf op onderzoek uit te gaan.

Zie tussen de tekst, overal waar ik over hem/haar spreek, bedoel ik ook uitdrukkelijk zij/haar.

Wat houdt een vervolgstudiekeuze voor een scholier in volgens u?

Zowel zelfbeeldverduidelijking als horizonverruiming. Leerling dient goed te weten wie hij is, wat hij kan en wil, wie hem kan helpen om dit goed in kaart te krijgen. Leerling moet tegelijkertijd zich goed oriënteren wat er allemaal te kiezen valt binnen de mogelijkheden van zijn profiel. Ik bespreek overigens ook de mogelijkheden om deficiënties weg te werken. In klas 4 en 5 volgt de leerling een online LOB-programma dat hun hierin begeleidt en klas 6 heeft iedereen sowieso een persoonlijk gesprek met mij met een to-do-lijstje in hun mail.

Waar lopen scholieren volgens u tegen aan tijdens het zoeken van een vervolgstudiekeuze? Waarom denk u dat? (mogen zo veel antwoorden zijn als dat u zelf wil)

- *sommige leerlingen zijn er gewoonweg nog niet aan toe (te jong, te druk met school, puberteit overleven) om nu al een keuze te (moeten) maken.*
- *soms oriënteert een leerling te vluchtig en neemt dan niet de moeite om zich te verdiepen in betreffende studie. (vb tijdens corona is dit helemaal een gedoe, maar ook voorheen was dit vaker een issue: alleen naar de open dag gaan en niet mee doen met meeloopdagen/(online) proefstudeeractiviteiten etc).*
- *soms heeft leerling geen goed zelfbeeld van de eigen kwaliteiten, dan ontstaat een conflict met betreffende studiekeuze (vb GNK willen studeren en zwak in bètavakken zijn)*
- *soms heeft leerling last van 'druk van ouders' al dan niet bewust van de ouder. (vb hele lijn van advocaten in de familie, leerling 'voelt zich (emotioneel) verplicht' om ook rechten te gaan studeren).*
- *soms zit een leerling vast in zijn eigen tunnel (vb wil altijd al arts worden)*

In hoeverre hebben ouders veel inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

- *In het algemeen is de invloed van ouders groot op de keuze van de leerlingen. Voor mijn populatie leerlingen (gymnasiasten) is die invloed zelfs nóg groter. Ouders hebben vaker gestudeerd, waardoor bij leerling vaker die 'emotionele druk' gevoeld wordt (geldt overigens ook voor de periode van profielkeuze in klas 3).*

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen van hun ouders tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

- *Ik denk dat die begeleiding eigenlijk TE veel is. Het is goed dat ouders luisteren naar hun kind; ze kennen hun kind uiteraard het beste; maar ouders moeten er -wat mij betreft- echt voor waken dat ze hun mening niet direct/indirect projecteren op hun kind(eren), daarmee worden verwachtingen gekweekt waar sommigen gewoonweg niet aan kunnen voldoen. Bovendien leert een kind dan niet zelf te bedenken wat hij ZELF wil en waarom hij dat wil.*

In hoeverre hebben de scholen waar ze op zitten inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

- *In principe hebben wij geen INSPRAAK op de keuze van onze leerlingen. Bij ons mogen ze in klas 4 een profiel kiezen dat tegen de advisering van de vakdocenten ingaat. Ze mogen bij ons 1x proberen om die droom waar te maken. Bij een doublure in klas 4 mag de leerling dat profiel niet nóg een keer kiezen. Scholen/docenten hebben wel vaker een 'voorbeeldfunctie/rolmodel': leerling kan zich spiegelen.*

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen vanuit school tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

- *In het algemeen vind ik niet dat scholieren voldoende begeleiding/coaching krijgen voor LOB, omdat schoolbesturen/directie niet zo goed het belang van LOB op school begrijpen. Op onze school specifiek zijn we gezegend met een Schoolleiding die dit wel snapt. Er zijn voldoende middelen (geld en tijd) om een prachtig LOB voor onze leerlingen te organiseren.*

Welke begeleiding bied u zelf op uw school? (LOB/SLB) Hoe pakt u deze begeleiding aan?

- *Wij starten in klas 3 met een intensief profielkeuzeprocess: zowel een digitaal LOB-programma met diverse voorlichtingen, activiteiten, proeflessen en bezoek universiteit en als kers op de taart krijgt elke leerling een persoonlijk profielkeuzegesprek met mij. Gesprekken die 30-45 minuten duren.*
- *Vanaf klas 4 gaan we verder met dat digitale LOB-programma maar dan nu gericht op studiekeuze. In de bovenbouw hebben wij diverse projecten: speeddaten met een professional, meelopen met een professional, studiekeuzeworkshops, specifieke voorlichting van ULC icm bezoek rechtbank, Workshop Tussenjaarplan, Motivatiebrief project, CV-Building en Gesprekstechnieken om maar wat te noemen. Voor klas 5 hebben we nog een écht LOB-dag, waarbij de leerling een hele dag een onderdompeling krijgt in allerlei voorlichtingen van studies die wij dan uitnodigen (praktische alle universiteiten doen mee, alsook een aantal hogescholen en defensie)*
- *In klas 6 krijgt elke leerling wederom een studiekeuzegesprek (45 minuten) met mij. Leerling mag overigens onbeperkt intekenen op mijn openbare agenda.*
- *In klas 5 en 6 mag leerling bij ons onbeperkt de school uit om op onderzoek te gaan naar een studie die bij hem past.*

In hoeverre hebben vrienden/medescholieren inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

- *In de profielfase merk ik dat de peer group pressure groter is. Ze blijven spiegelen aan leeftijdsgenootjes. In studiekeuzefase wordt dat al minder; wel vaker is de voorkeur voor studentenstad een gevolg van wat vriendjes/vriendinnetjes doen.*

- *Waarom? Weet ik niet: ik vind het zelf een vorm van onzekerheid als je niet zelf kunt kiezen wat bij je past en dat je je 'te veel' laat leiden door anderen. Dat maak ik in mijn gesprekken ook bespreekbaar uiteraard.*

Merkt u dat studenten goed op zoek zijn of moet er echt veel gemotiveerd worden vanuit school? Ik kan me best voorstellen dat dit per scholier heel anders is, maar wellicht kunt u een gemiddeld gevoel erover geven. Het is voor mij belangrijk dat ik inzicht krijg via uw antwoorden zodat ik daarop een test kan gaan bedenken voor de studenten.

- *Wij bieden dus een uitgebreid LOB programma aan aan onze leerlingen, zoals ik zojuist beschreven heb. De uitval op het Hoger Onderwijs is voor onze leerlingen minder ernstig dan de landelijke norm. Wat mij betreft een boost om vooral zo bezig te blijven, want we doen het dus goed. Ook vanuit de school tevredenheidsenquêtes blijkt dat leerlingen en ouders bijzonder tevreden zijn met het decanaat en alles wat we voor de leerlingen doen. Dezelfde positieve resultaten treffen we aan in oud-leerlingen enquête die we afnemen.*
- *De middelbare scholier blijft een tiener met pubergedrag en alleen daardoor al vind ik het dus belangrijk dat ze regelmatig geprikkeld moeten worden om na te denken over hun toekomst. Dus ja, over het algemeen moet je als school/decanaat de leerling blijven motiveren.*

Uit mijn onderzoek blijkt dat veel studenten die nu hun keuze al hebben gemaakt zeggen dat ze toch een andere kant op zouden zijn gegaan als ze hunzelf beter hadden leren kennen. **Hoe belangrijk is het om (rond de leeftijd 15,16) jezelf al te leren kennen op basis van wat je als vervolgstudiekeuze zou willen gaan doen?**

Op zich heel belangrijk, maar doet op volwassen leeftijd nog wat hij zijn 15/16 dacht te willen gaan doen. Is het niet belangrijker dat ze ongeveer een richting kiezen en dat ze leren om flexibel te schakelen als iets niet is wat je dacht dat het was. En dat elke keuze die je in je leven maakt, maakt met de kennis die je op dát moment hebt. Niemand kan in de toekomst kijken toch? Beter kijk je goed naar wie je nú bent, wat je nú interessant, leuk en uitdagend vindt, kijk je nú naar waar je goed in bent en wat je talenten zijn en maak je op basis van het nú een keuze wat nú het beste VOELT en waar je nú zin in hebt. Het is wél belangrijk dat je over voldoende kennis van die studie én je zelf hebt, zodat je in het nú een bestpassende keuze kunt maken. Dus onderzoek naar welke studies er zijn en onderzoek naar waar jou plezier en kracht ligt vind ik dus erg belangrijk.

Ik geloof dat het echte kiezen uit intrinsieke motivatie moet komen en hierdoor wil ik graag doorgaan op het zelfontwikkelen/zelfontplooiën. Ik heb nog geen idee hoe het verbeeld gaat worden, maar op basis van mijn bevindingen via deze vragen lijst, mijn gesprekken met studenten en de testen die ik ga doen hoop ik tot iets tofs te komen. **Is er nog iets dat u te binnen schiet en mij graag zou willen meegeven?**

Ik denk zelfs dat leerlingen ook extrinsiek gemotiveerd kunnen zijn (vb "ik wil later veel geld verdienen, dus ik kies niet een studie als culturele antroposofie en ontwikkelingssociologie"; kan een goede motivatie zijn). Vaak merk ik bij mijn leerlingen 'de droom om arts te worden' in combinatie met 'niet zo heel goed zijn in die bètavakken'... Hoe sterk is je focus? Hoeveel effort wil je leveren om je droom waar te maken? Tot welke offers ben je bereid? Een droom wordt anders snel een illusie als er geen actie aangekoppeld is.

Vragen Decaan/mentor :

Als allereerste bedankt voor uw tijd, het is heel fijn om wat inzicht te krijgen van een leraar en decaan. Mijn vragen zullen kort en bondig zijn met een waarom erachter. Probeer hem zo uitgebreid mogelijk in te vullen, hoe meer informatie hoe beter ik hem kan uitspitten en eventueel nog vragen op kan stellen.

Mijn vragen hebben betrekking op scholieren en hun vervolgstudiekeuze. Ik wil er graag achter komen waar ze tegen aanlopen en op basis daarvan een vertaalslag te maken om ze te helpen en te motiveren om zelf op onderzoek uit te gaan.

Wat houdt een vervolgstudiekeuze voor een scholier in volgens u?

De leerling brengt zijn wensen voor de toekomst in beeld. In voorbereiding daarop gaat de leerling op zoek naar zijn eigen talenten, mogelijkheden en beperkingen, beroepshouding, enzovoort. Liefst zo praktisch mogelijk, met hulp van zijn netwerk. Bij voorkeur met regelmaat een loopbaandialoog of een loopbaantrialoog indien mogelijk. Daarna kan gekeken worden welke vervolgopleidingen voor de leerling aantrekkelijk zouden kunnen zijn (opleiding en plaats).

Waar lopen scholieren volgens u tegen aan tijdens het zoeken van een vervolgstudiekeuze? Waarom denk u dat? (mogen zo veel antwoorden zijn als dat u zelf wil)

De leerling wordt overladen door informatie. Daardoor ziet de leerling en de mensen uit zijn netwerk door de bomen het bos niet meer. Zeker nu veel vervolgopleidingen online hun 'koopwaar' bij de 'klant' aanprijzen, wordt de leerling eerder lastiggevallen dan geholpen.

De leerling ervaart het kiezen van een vervolgopleiding als een ver van mijn bedshow. "Eerst maar eens een diploma halen, dan zie ik daarna wel verder", is er niet bij.

De leerling krijgt tegenstrijdige berichtgeving. Wat wettelijk mag en kan (of juist niet) is niet bij elke leerling bekend. Dat betekent, dat een leerling wel eens overbluft kan worden tijdens een voorlichting en daardoor wellicht niet de best passende keuze maakt. Maar ook: "Mijn vader heeft ook geen diploma en heeft toch een goeie baan."

De leerling is zich onvoldoende bewust van het belang van een goede voorbereiding op de studiekeuze. Dat start al bij het vinden van een geschikte stageplaats ("Het was dichtbij"), bezoek aan open dagen van meerdere opleidingen of dezelfde opleiding in verschillende plaatsen. Tijdig aanmelden. Digitaal loopbaandossier invullen. Intakegesprek oefenen. Meeloopdag aanvragen. En dan het belangrijkste: daarover in gesprek gaan met ouders, mentor of iemand anders uit het netwerk.

De leerling kent de mbo-taal niet. Iemand die dierenartsassistent wil worden, weet niet altijd dat dit 'paraveterinair' heet. Iemand die op een kinderdagverblijf wil werken moet maar net weten, dat dat een pedagogisch medewerker wordt genoemd. Dit jaar althans, want volgend jaar kan de opleiding alweer anders heten. Zelfs op verschillende scholen heet dezelfde opleiding vaak toch anders. Bijzonder ingewikkeld!

In hoeverre hebben ouders veel inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Ouders hebben onbewust een veel grotere rol in de studiekeuze van hun kind, dan zij vaak zelf bedenken. Een puber zal het niet altijd toegeven aan zijn ouders, maar het voorbeeld dat de ouders zijn, doet er vaak wel toe. Dat kan hem al in kleine opmerkingen, houdingen of blikken zijn. Als ouders geen interesse tonen in de vervolgopleiding van hun kind (of pas als het kind / de school er om vraagt), is het te laat om je als ouder een duidelijk beeld / een duidelijk antwoord voor te stellen.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen van hun ouders tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Het merendeel van de leerlingen krijgt voldoende begeleiding of ondersteuning, daar ben ik van overtuigd. Daarnaast is het in deze tijd ingewikkeld (zeker ook voor ouders) om zich te oriënteren. Het hele vmbo en mbo zit anders in elkaar dan toen zij zelf moesten kiezen. Sterker nog, ouders met havo/vwo hebben zich waarschijnlijk nooit in het mbo verdiept. Het kind heeft behoefte aan een ouder die meekijkt en kritisch meedenkt met het kind.

In hoeverre hebben de scholen waar ze op zitten inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

De school zou geen inspraak moeten hebben op de keuze die een kind maakt. Dat is aan het kind en zijn ouders. De school heeft de taak om de verschillende verplichtingen kenbaar te maken en te begeleiden waar mogelijk. Klinisch verschillen benoemen indien gevraagd. Vragen beantwoorden waar nodig. Maar geen keuze maken voor het kind.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen vanuit school tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Ja. Door de jaren heen is er steeds meer aandacht voor het hele LOB-traject dan voorheen. Sterker nog, het hele traject biedt steeds meer maatwerk, want niet elke leerling heeft aan dezelfde vorm van begeleiding behoefte.

Welke begeleiding bied u zelf op uw school? (LOB/SLB) Hoe pakt u deze begeleiding aan?

Mijn begeleiding in de bovenbouw is voornamelijk het ondersteunen en aansturen van mentoren. Ik probeer hen te faciliteren, waardoor zijn hun mentorleerlingen gerichter kunnen begeleiden. Ik monitor de stand van zaken v.w.b. de uitstroom met regelmaat. Ik voer loopbaangesprekken (met of zonder mentor of ouders erbij), vraag eventueel begeleide beroepskeuzetesten van ons servicebureau aan, attendeer op open dagen en geef informatie over wat je als leerling moet, mag en kan ondernemen op weg naar je vervolgopleiding.

In hoeverre hebben vrienden/medescholieren inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Deze invloed is moeilijker in te schatten, omdat niet altijd duidelijk is wie wel of niet bij de vriendenkring hoort. Wel merk ik nauwelijks, dat leerlingen 'vanwege elkaar' naar dezelfde vervolgopleiding gaan.

Merkt u dat studenten goed op zoek zijn of moet er echt veel gemotiveerd worden vanuit school? Ik kan me best voorstellen dat dit per scholier heel anders is, maar wellicht kunt u een gemiddeld gevoel erover geven. Het is voor mij belangrijk dat ik inzicht krijg via uw antwoorden zodat ik daarop een test kan gaan bedenken voor de studenten.

Dit jaar moeten leerlingen op een heel andere manier gemotiveerd worden om aan (veelal) voorlichtings webinars deel te nemen. Leerlingen moeten meer gestimuleerd worden in het opstarten en actualiseren van hun loopbaandossier. Grootste oorzaak lijkt me het leren op afstand. Mentoren geven (logischerwijs) meer aandacht aan hun lesinhoud en leerlingwelzijn, dan dat zij investeren in de LOB-begeleiding. Op afstand is dat ook een heel stuk moeilijker. Daar komt nog bij, dat dit jaar laat duidelijk was op welke manier de werving van nieuwe studenten plaats zou gaan vinden. Bovendien wijzigden de spelregels nogal eens.

Uit mijn onderzoek blijkt dat veel studenten die nu hun keuze al hebben gemaakt zeggen dat ze toch een andere kant op zouden zijn gegaan als ze hunzelf beter hadden leren kennen. **Hoe belangrijk is het om (rond de leeftijd 15,16) jezelf al te leren kennen op basis van wat je als vervolgstudiekeuze zou willen gaan doen?**

Onbewust is het belangrijk om een goed zelfbeeld te hebben. Ouders, maar ook vrienden en schoolmedewerkers en stagebegeleiders spelen een grote rol om de leerling te helpen het zelfbeeld eerlijk en compleet te maken, voor zover dat ooit lukt. Het maken van keuzes is op die leeftijd ingewikkeld, want je moet naar de langere termijn kunnen kijken. Maar een eerlijk zelfbeeld kan er wel aan bijdragen.

Ik geloof dat het echte kiezen uit intrinsieke motivatie moet komen en hierdoor wil ik graag doorgaan op het zelfontwikkelen/zelfontplooiën. Ik heb nog geen idee hoe het verbeeld gaat worden, maar op basis van mijn bevindingen via deze vragen lijst, mijn gesprekken met studenten en de testen die ik ga doen hoop ik tot iets tofs te komen. Is er nog iets dat u te binnen schiet en mij graag zou willen meegeven?

Intrinsieke motivatie is misschien wel de belangrijkste drijfveer om te komen waar je wilt geraken!
Waar een wil is, is een weg.

Vragen Studiecoach:

Als allereerste bedankt voor uw tijd, het is heel fijn om wat inzicht te krijgen van een leraar en decaan. Mijn vragen zullen kort en bondig zijn met een waarom erachter. Probeer hem zo uitgebreid mogelijk in te vullen, hoe meer informatie hoe beter ik hem kan uitspitten en eventueel nog vragen op kan stellen.

Mijn vragen hebben betrekking op scholieren en hun vervolgstudiekeuze. Ik wil er graag achter komen waar ze tegen aanlopen en op basis daarvan een vertaalslag te maken om ze te helpen en te motiveren om zelf op onderzoek uit te gaan.

Wat houdt een vervolgstudiekeuze voor een scholier in volgens u?

Dat je voor een opleiding kiest dat bij je past, en dat je je oriënteert. Dat je hem goed kunt maken op het moment dat je jezelf goed kent en hem ook goed kunt maken. Daar zijn heel veel facetten voor nodig. Ben je al zo ver op je soms 17e jaar, ben je al in staat op te reflecteren op jezelf? De ene is heel vroeg rijp daarin en de ander helemaal niet.

Wat is een goede keuze? Volgens mij is dat er eentje die dicht ligt bij jouw authentieke zelf.

Identiteitsontwikkeling.

Waar lopen scholieren volgens u tegen aan tijdens het zoeken van een vervolgstudiekeuze? Waarom denk u dat? (mogen zo veel antwoorden zijn als dat u zelf wil)

- Ouders die een bepaald soort richting kiezen of zelf een richting interessant vinden en ze in die richting duwen.

- De keuze is reuze.

- Te weinig visie op talent-ontwikkeling op de middelbare school. Wordt je in het klassieke onderwijs klaar gestoomd?

- Studenten worden veel te vrij gelaten, die begeleiding hoort er echt wel bij. Persoonlijke ontwikkeling heeft meer aandacht nodig.

In hoeverre hebben ouders veel inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Gezien de leeftijd hele grote inspraak, omdat scholieren op die leeftijd nog leunen op hun ouders. Denken nog niet volwassen te zijn of hun eigen keuzes te kunnen maken. Veel ouders betalen de studie en nemen dan ook mee is er wel werk in te vinden. Ouders zijn wel voorbeelden, maar hoe kom jij los en ga je je eigen ding doen?

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen van hun ouders tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Het is meer het loslaten en de tools geven zodat de jongvolwassenen zich kan ontwikkelen. De ruimte bieden en dat je als ouders de bekrachtigende rol inneemt. I.p.v. sturende rol, juist ondersteunende rol.

In hoeverre hebben de scholen waar ze op zitten inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Inspraak is misschien het verkeerde woord, invloed zou ik eerder zeggen. Scholieren hebben vaak een mentor of hebben gesprekken met een decaan over mogelijke studiekeuzes. Zij hebben denk ik ook

wel invloed op de verken richting van de scholier. Binnen SWITCH en mijn werk als SA (studieadviseur) spreek ik vooral studenten bij wie de decaangesprekken / mentor gesprekken niet veel richting heeft gegeven, en dat kan natuurlijk liggen aan waar de scholier zich op dat moment bevond in zijn ontwikkeling en in dat verken proces van studies.

Heeft u het gevoel dat de scholieren tegenwoordig genoeg begeleiding krijgen vanuit school tijdens het maken van hun vervolgstudiekeuze?

Voor zover ik weet worden er vaak voorlichtingen georganiseerd of snuffel achtige dingen. Maar echt begeleiding op persoonlijke ontwikkeling / identiteitsontwikkeling denk ik niet. De vraag is: is een jong volwassene al in staat om op die manier aan zelfreflectie te doen. Wat zou een passende manier zijn om aan zelfreflectie te doen bij deze doelgroep? Daar is winst te behalen.

Welke begeleiding bied u zelf op uw school? (LOB/SLB) Hoe pakt u deze begeleiding aan?

1-1 coaching, het programma SWITCH, veel Avans opleidingen hebben in een bepaalde mate persoonlijke ontwikkeling opgenomen in het curriculum. Ook Avans breed worden er workshops aangeboden.

In hoeverre hebben vrienden/medescholieren inspraak op deze keuze volgens u? Waarom denkt u dat?

Phoe, dat heeft alles te maken met de scholier zelf. Hoe sterk staat hij/zij in haar schoenen, in hoeverre heb je het gevoel dat je moet presteren? Succesvol moet zijn? Voor wie? Ouders? Maatschappij en dus vrienden? Wie of wat was jouw voorbeeld? Heb je je überhaupt al bezig gehouden met "wat wil ik eigenlijk zelf?" Maw hoe heb je je ontwikkeld tot zelfstandig individu en in hoeverre ben je al "vrij" in het maken van jouw eigen keuzes in het leven. Dat is voor iedereen anders.

Merkt u dat studenten goed op zoek zijn of moet er echt veel gemotiveerd worden vanuit school? Ik kan me best voorstellen dat dit per scholier heel anders is, maar wellicht kunt u een gemiddeld gevoel erover geven. Het is voor mij belangrijk dat ik inzicht krijg via uw antwoorden zodat ik daarop een test kan gaan bedenken voor de studenten.

→ Bewustwording, daar op een passende manier in begeleiden helpt bij de zoektocht.

Uit mijn onderzoek blijkt dat veel studenten die nu hun keuze al hebben gemaakt zeggen dat ze toch een andere kant op zouden zijn gegaan als ze hunzelf beter hadden leren kennen. **Hoe belangrijk is het om (rond de leeftijd 15,16) jezelf al te leren kennen op basis van wat je als vervolgstudiekeuze zou willen gaan doen?**

Heel belangrijk dit op een passende manier aan te bieden. Zodat ze de intrinsieke motivatie zelf voelen en dus zelf iets willen. Met het oog op modulair onderwijs zul je als student ook beter moeten weten: wat heb ik al in mijn rugzak zitten, en wil ik eigenlijk nog leren in bijv HBO land?

Ik geloof dat het echte kiezen uit intrinsieke motivatie moet komen en hierdoor wil ik graag doorgaan op het zelfontwikkelen/zelfontplooiën. Ik heb nog geen idee hoe het verbeeld gaat worden, maar op basis van mij bevindingen via deze vragen lijst, mijn gesprekken met studenten en de testen die ik ga doen hoop ik tot iets tofs te komen. Is er nog iets dat u te binnen schiet en mij graag zou willen meegeven?

We hebben gespard over een fysiek spel. "Hoe goed ken jij je zoon/dochter? Hoe goed ken jij jezelf?" maak een of fysiek spel wat je bijv samen met een ouder /broer / zus of vriend/vriendin kunt spelen.

Probeer met dit spel mensen te laten reageren: niet vanuit het denken maar vanuit intuïtie (bijv door 3,2,1 te laten aflopen), geef ze 2 woorden of beelden (gerelateerd aan waarden/drijfveren/woorden waar je kwaliteiten of interesse gebieden uit kunt halen) waaruit ze in 3-5sec moeten kiezen. Laat ze deze keuzes ieder voor zich maken (en dat ze elkaar bijv niet zien), ik stel me bijv voor dat ze allebei in afgeschermd stukje staan voor knoppen, muziekje erbij, waar ze ieder op de eigen knoppen kunnen drukken. Op een groot scherm bijv. vinkjes wanneer ze hetzelfde antwoord hebben gegeven, ander antwoord, een kruisje (?). x aantal tegenstellingen gehad → uitkomst zegt iets over jou en hoe jouw ouder / broer /zus/ vriend/ vriendin jou ziet. "hey blijkbaar kent jouw tegenstander je wel/ nog niet zo goed! Blijkbaar is ...+...+... leuk en belangrijk voor je en heeft je interesse. Ga is bij opleidingen in domein zus of zo kijken ..)

Kun je werken met voor aanvang spel: scan hier je QR code- uitslag van spel ontvang je na uitcheck spel op je telefoon? Zoiets? Te testen binnen SWITCH en grootser bij succes op de onderwijsdagen??

Wat ze er zelf instoppen, krijg je ook terug. Geef input en krijg weer feedback. Contact terug creëren. Er zijn heel veel verschillende gedragstypes, wie wil je gaan helpen.